

ติตสุข

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๘๙๐. เรื่อง “กิเลสในรูปความสบายในจิต”

กราบนมัสการหลวงพ่อ หนูนั่งสมาธินั่งพุทโธไปเรื่อยๆ จนได้ประมาณครบพัน จิตก็เกิด ความสงบ มีความสุขและสบาย จนสามารถอยู่กับอาการเข้าอีกเสบที่ทำให้เดินไม่ได้ แต่เมื่อเกิด ความสบายทำให้หนูประหม่าและถอยกำลังสติไปตอนไหนไม่รู้ตัว รู้สึกอีกที จิตไปอยู่กับพุทโธและเริ่มฝัน รู้สึกตัวขาดๆ หายๆ (หลับในสมาธิ) หนูเลยออกมาจากสมาธิ เพราะกลัวจิตมันชินกับการหลับ ก่อนออก หนูพยายามเร่งพุทโธถี่ๆ แล้ว แต่มันกลับมาไม่ได้ เมื่อตื่นมาอาการปวดน้อยลงมาก และเดินไปห้องน้ำเองได้

เมื่อกลับมาภาวนาอีกครั้ง บังเอิญเจอเทศน์หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ท่านเล่าว่า กิเลสจะมา ๒ แบบก่อนจิตรวมคือ

๑. พุ้งซ่าน เข้าสมาธิยาก

๒. ถ้าวันไหนสติดีๆ จะมาในคราบความสบาย ทำให้ผู้ปฏิบัติถอนจากความเพียรไปเลยเข้าใจว่าตัวเองแพ้กิเลสราบคาบในวันนี้

คำถาม ถ้าหากเจอความสบายหลังจากที่สติดีมากๆ ก่อนที่จิตจะได้รวม ต้องสู้โดยเอาแรงธรรมประเภทไหนมาใช้จึงจะก้าวผ่าน เพราะหนูไม่เคยมีประสบการณ์อย่างนี้บ่อยเลยคะ ขอความเมตตาหลวงพ่อช่วยแนะนำด้วย

ตอบ : อันนี้คำถามเนาะ คำถามว่า ทำสมาธิได้แล้วจะทำอย่างไรต่อไป

นี่ไง ทำสมาธิๆ ใจ ทำสมาธิ เห็นไหม หนูนั่งสมาธิพุทโธไปเรื่อยๆ นับจนได้ครบพันครั้ง

ไฮ้ไฮ! ให้รางวัลที่ ๑

นับไปเรื่อง นับ ๑ นับ ๒ นับ ๓ ก็ได้ พุทโธๆ ก็ได้ ทำอย่างไรก็ได้ขอให้มีความดี มี
การกระทำ ถ้ามีการกระทำ เราทำให้จิตมันทำงาน

ส่วนใหญ่แล้วเขาไม่พุทโธ เขาไม่นับ เขากำหนดเฉยๆ เขาดูเฉยๆ เขาฟังเฉยๆ แล้วก็
หลับหมดนะ แล้วหลับอย่างนั้น พลังสมาธิๆ มันมีพลังที่เหน มันนอนหลับ แล้วตื่นมามันก็ เออ!
ก็ฉันเป็นคนปฏิบัติ

มันแค่เอาว่าฉันเป็นคนดี ฉันเป็นนักปฏิบัติ หรือฉันจะทำคุณงามความดี แล้วก็ชื่นชม
ความดีของตน ก็แค่นั้นเอง

แต่ถ้าเป็นความจริงๆ นะ ถ้าจะทำความสงบของใจ ทำความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบ
ระงับ เห็นไหม คำถามนี้

กิเลสมาในรูปของความสบาย เวลาจิตมันเริ่มปล่อยวาง มันเริ่มมีความสุขของมัน ถ้าจะ
เป็นสมาธิ มันต้องเป็นอย่างนี้

มันเป็นอย่างนี้เพราะอะไร

เพราะเราสบาย เรารู้ว่าเราสบาย แล้วเรารู้ด้วยว่ามันเป็นสมาธิ แล้วเวลาสมาธิ มัน
ควบคุมได้ไง

หนูพยายามทำสมาธิ ทำถี่ๆ ถี่ๆ เพื่อจะให้มันลึกเข้าไปอีก

เพราะทำถี่ๆ เพราะเพื่ออยากจะให้มันลึกเข้าไปอีก เพราะอยากได้ไง

ไอ้ทำถี่ๆ มันถูกแล้วแหละ แต่หนูก็ทำถี่ๆ ถี่ๆ แล้วก็คือถี่ๆ ก็อยู่กับปัจจุบันไง มันจะเป็น
หรือมันไม่เป็นมันอยู่ที่วาสนา มันอยู่ที่ว่าสมาธิ มันอยู่ที่กิเลสอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่าง
ละเอียด ถ้ากิเลสอย่างหยาบๆ นะ มันตีโพยตีพายนะ ให้ทำอะไรไม่ได้ ถ้าอย่างกลางนะ มัน
พอจะมีสติปัญญาต่อสู้กัน ถ้าอย่างละเอียดก็หลับไปเลย

แล้วกิเลสนะ อย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด แล้วอย่างไหนเกิดก่อนละ

ฉะนั้น การทำความสงบของใจ การทำสมาธิ เวลาในวงจรกรรมฐานใด สิ่งที่ทำสมาธิๆ โดยธรรมชาตินะ ถ้าบอกว่าทำสมาธิแล้วมีสมาธิ มนุษย์เรามีสมาธิในระดับของปุถุชน ถ้าไม่มีสมาธินะ คนที่สมาธิสั้น สมาธิยาว เราเด็ก เห็นไหม เด็กสมาธิสั้นมันควบคุมตัวมันไม่ได้เลย แล้วอย่างพวกเรา เรามีสติ เราฝึกหัดจนเป็นเรื่องปกติไป มันก็เลยบอกว่า เราไม่มี เราไม่มี

มันมีสมาธิมันถึงควบคุมตัวเองได้ แต่เป็นสมาธิของมนุษย์ เป็นสมาธิของปุถุชนไง แล้วนักวิทยาศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์เขาจะมีสมาธิหนักแน่นกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป เพราะบุคคลธรรมดาทั่วไปทำอะไรทำด้วยความสบายใจ ทำด้วยความเคยชิน แต่นักวิทยาศาสตร์เขาทดสอบ เขาวิเคราะห์ เขาเพ่งของเขา เขาต้องตั้งสติของเขา เพราะเขาจะทำงานของเขา คืองานและหน้าที่ การฝึกฝน การใช้ชีวิตของเขาอย่างนั้น ทำให้เขาเป็นคนที่ว่าละเอียดรอบคอบ คอยสังเกต เพราะเขาเป็นนักวิทยาศาสตร์ เห็นไหม สมาธิเขาก็ดีกว่าคนทั่วไป นี่ทางโลกนะ แต่ในการประพฤติปฏิบัติ อย่างนี้เป็นสมาธิของปุถุชน ปุถุชน กัลยาณชน

ทำไมถึงปุถุชนล่ะ

เพราะนักวิทยาศาสตร์นี่คืองานของเขาไง มันเป็นงานของเขา เป็นผลประโยชน์ของเขา ถ้ามันผลเป็นประโยชน์ของเขา เขารักษาผลประโยชน์ของเขา เขาก็ตั้งใจของเขา แต่โดยคนทั่วไปนะ เขาทำงานมันสำเร็จได้ เป็นงานประสบความสำเร็จได้ เขาก็ทำของเขาแค่นั้น ก็ผลประโยชน์เขาแค่นั้น

ไฉนมันทำเพื่อผลประโยชน์ไฉ ถ้าทำเพื่อผลประโยชน์ มันก็เพื่อถ้าประสบความสำเร็จ มันก็มีความสุข นี่ไง เกิดจากอามิสไฉ เกิดจากหน้าที่การงาน เกิดจากอามิส

ทีนี้เวลาเราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะทำสมาธิๆ เราทำเพื่อใคร

เราทำนะ เวลาประพฤติปฏิบัติที่ล้มลุกคลุกคลาน เราจะบอกว่าให้ปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราทำเพื่อบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันไม่ใช่ผลประโยชน์ของใคร มันเป็นสาธารณะ ถ้ามันเป็นสาธารณะ

แต่สาธารณะ สาธารณะที่ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะก็เป็นสาธารณะ แต่ไม่ใช่ของเรา แต่เวลาเราทำเพื่อสาธารณะ ทำเพื่อสัจจะ เพื่อความจริง แต่ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นเรื่องของเรา

มันเป็นของเราตรงไหน

มันเป็นของเราตอนที่มันสุข ที่มันสบายนี่ไง ถ้ามันสุข มันสบาย สมบัติก็คือสมบัติ

ฉะนั้น ทำความเข้าใจ เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติฝึกหัด สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน มันอยู่ที่वासนานะ คำว่า “वासนา” เห็นไหม อจินไตย ๔ ฌานเป็นอจินไตยเลยละ อจินไตย ๔ แล้วอยู่ที่वासนาของคน

ถ้าवासนาของคนนะ อย่างพาหิยะพังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคนเดียว เป็นพระอรหันต์เลย แล้วเราก็คิดว่าเราจะเป็นอย่างนั้น เราจะทำอย่างนั้น แล้วมันเป็นอย่างนั้นไหมล่ะ

เวลามันเป็น มันก็เป็นความเข้าใจเฉยๆ มันจะเข้าไปถึงจิตของตน เข้าไปแก้กิเลสของตน เอามาจากไหน ขนาดที่ว่าย่ำคิดย่ำทำ พยายามทำของเรา จ้ำจี้จ้ำไช มันยังไม่ได้เลย แล้วเอาอย่างนั้น เอาคติดอย่างนั้นมาเป็นเป้าหมาย แล้วการประพฤติปฏิบัติมันไม่เหลวไหลหรือ

ถ้าการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันจะเป็นจริงขึ้นมา ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี คนที่ประพฤติปฏิบัติเป็นสัมมาทิฏฐิถูกต้องชอบธรรม ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ถ้าเรา ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระอานนทัง

“อานนท์ เธอระลึกถึงความตายวันละกี่หน”

๕ หน ๑๐ หนก็แล้วแต่ จะพูดขนาดไหน นั่นเป็นความอนุমানของคนที่คิดว่าเป็นความชอบธรรม แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกทั่วไป ทุกลมหายใจเข้าออก ทุกลมหายใจเข้าออก ไม่ให้ประมาท ไม่ให้ขาดสติ ให้มีความคุ้มครองดูแลตนตลอดไป

นี่พูดถึงว่าเริ่มต้นจากवासนาของคนนะ

ทีนี้เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาหลวงปู่มัน ในประวัติหลวงปู่มัน เวลาท่านรับลูกศิษย์ของท่าน ท่านจะสังเกตลูกศิษย์ของท่านไง แล้วถ้าลูกศิษย์ของท่านองค์ใด หรือผู้ที่มีอำนาจวาสนาองค์ใด เห็นไหม

ดูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะฟังเทศน์พระอัสสชิเป็นพระโสดาบัน จะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เวลาเข้าไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “นั่นอัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวาเรามาแล้ว”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านย้อนดูว่าใครสร้างอำนาจวาสนา เขามีอำนาจวาสนา เขาทำได้ เขามีหน้าที่ การปฏิบัติของเขาเป็นเรื่องปกติธรรมดาของเขา คือเขาทำเป็นเรื่องธรรมดาๆ แต่ธรรมดาเพราะเขาได้สร้างอำนาจวาสนาอย่างนั้นมา

แล้วคนที่ไม่ได้สร้างอำนาจวาสนาอย่างนั้นมา อู้ฮู! นั่นมันงานยิ่งใหญ่ อู้ฮู! นี่มันงานลำบาก อู้ฮู! นั่นมันงานเกินกว่าเหตุ ใ้มันสิ่งเป็นไปไม่ได้

ถ้าไม่มีวาสนามันคิดไปอยู่นู่นนั่นะ มันคิดว่าสุดกำลังของมันไง มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้สำหรับเขาไง แต่เวลาคนที่เขามีวาสนานะ มันเรื่องธรรมดา เป็นหน้าที่ เขาทำของเขา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นเวลาท่านรับลูกศิษย์ไว้แต่ละองค์ๆ แล้วองค์ไหนท่านรับไว้แล้วนะ หลวงตาพระมหาบัวท่านเล่าให้ฟังเอง

เวลาอยู่กับหลวงปู่มั่น องค์ใดภาวนาไม่เป็น ท่านก็เมตตาสงสารให้อยู่ได้ด้วย แล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติให้เป็นจริงเป็นนิสัยของเขา แล้วถ้าองค์ไหนภาวนาเป็น ภาวนาได้ไง อย่างเช่นหลวงตาพระมหาบัว เจอเป็นเช่นนี้นะ

ท่านบอก ถ้ามีบุคคลที่ ๓ อยู่ ๒ องค์ ทั้งหลวงปู่มั่นและหลวงตาพระมหาบัว ท่านเป็นสุภาพบุรุษ ท่านเป็นสัตว์อาชาไนย ท่านไม่พูดสะเปะสะปะให้คนอื่นได้ยินหรอก

หลวงตาท่านพูดนะ ถ้ามีบุคคลที่ ๓ อยู่ นะ ท่านก็พูดไปเรื่องการปกครอง เรื่องในวัด เรื่องหมู่คณะ แต่ถ้าอยู่ตัวต่อตัวเมื่อไหร่ ทันที ไม่ท่านเริ่มก่อน ก็หลวงปู่มั่นเริ่มก่อน ถ้าอยู่กันตัวต่อตัว ธรรมะละเอียด จะหยาบอย่างไร ท่านทันทีเลย

แล้วเวลาท่านสังเกตของท่าน เห็นไหม เช่น มันไม่มีนะ ถ้าองค์ใดถ้าไม่มีความสำคัญนะ หลวงปู่มันท่านก็ดูแลเป็นหมู่เป็นคณะ ไม่ใช่รังเกียจใครทั้งสิ้น ใครจะไปแก้อดีตได้ ใครจะหมุน กาลเวลากลับไปสู่อดีตชาติ แล้วไปตบแต่งให้เขามีวาสนา มันเป็นที่ไปไม่ได้อยู่แล้ว ถ้าเขาไม่มีวาสนา มันก็เท่านั้นแหละ คนไม่มีวาสนามันรู้ไม่ได้ มันก็ไม่ได้อยู่อย่างนั้นแหละ แต่ถ้าคนมีวาสนา ท่านรอเลย อย่างเช่นหลวงตาพระมหาบัว

หลวงปู่เจี๊ยะท่านเล่าว่า “จะมีพระแบบท่านเจี๊ยะ แต่ไม่ใช่ท่านเจี๊ยะ จะมาหาเรา มาแล้วแต่ยังไม่เข้ามาหาเรา พระองค์นี้จะดีทั้งภายนอกและภายใน”

ถ้าดีภายนอก ภายนอกก็ข้อวัตรปฏิบัติเป็นแบบอย่าง เป็นตัวอย่างให้กับหมู่คณะได้ แล้วดีภายใน ดีภายใน ต้องดีภายในก่อน ภายในต้องดี ภายในต้องจบต้องสิ้น มันถึงจะรู้เท่าทันกิเลสใจ

“จะมีพระแบบท่านเจี๊ยะ แต่ไม่ใช่ท่านเจี๊ยะ จะมาหาเรา”

ท่านรู้ของท่าน แล้วท่านแสวงหาของท่าน

เวลาสิ่งที่สำคัญๆ ตอนที่หลวงปู่ฝันกับหลวงปู่อ่อนขึ้นไปหาท่านที่เชียงใหม่ เห็นไหม พระองค์ใดก็แล้วแต่นั้น ขึ้นไปหาหลวงปู่มนะ ต้องกระเสือกกระสนนะ หลวงปู่มันอยู่ในป่าในเขา ต้องตามไปๆ นะ แต่เวลาหลวงปู่ฝันไป ท่านลงมารับถึงวัดเจดีย์หลวงเลย

“อ้าว! ท่านอาจารย์มาทำไม”

“ก็มารับท่านไง”

ก็มารับท่านนั้นแหละ แล้วเอาท่านไปฝึก

เวลาท่านพ่อลี ท่านพ่อลีบวชแล้ว สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าท่านเป็นอุปัชฌาย์ไง ก็ไปอุปฐาก สมเด็จพระเจ้านั่นนะ หลวงปู่มันท่านก็หาอุบายลงมา มารับท่านพ่อลีขึ้นไปเชียงใหม่ เวลาท่านพ่อลีบอกว่ามันติดมันขัดอย่างไร ท่านแก้ให้หมดเลย ท่านจะเอาไปให้ได้

เวลาพระองค์ใดที่จะสร้างประโยชน์กับพระพุทธศาสนา พระองค์ใดมีอำนาจวาสนาจะประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์ ท่านจะเอาเลย แล้วตามไปเอาเลย

แต่พระอยู่ด้วยกัน เห็นไหม “ข้ามหัวผู้เฒ่ามา คนอื่นจะมาข้ามหัวผู้เฒ่านะ ออกไป ออกไป”

ไล่ออกอย่างเดียว

เวลาไล่ออกแล้ว เพราะอะไร เพราะมันไม่เป็นประโยชน์ มาอยู่กับหลวงปู่มัน มาอยู่กับครูบาอาจารย์ มันไม่เอาอ่าวเลย มะพร้าวก็ไม่เอา ไม่เอาอะไรเลย จะเอาแต่ว่าอยู่กับหลวงปู่มัน หลวงปู่มันต้องชื่นชมว่าฉันเป็นคนดี อยู่กับหลวงปู่มัน หลวงปู่มันต้องบูชา มันเป็นอย่างนั้นหรือ

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเรานะ ลงทั้งหัวใจ ลงทั้งชีวิต

หลวงตาพระมหาบัวท่านพูดเอง “ถ้าเราตายเพื่อให้หลวงปู่มันดำรงชีพอยู่ เราเสียสละได้ทันทีเลย เรายอมตายทันทีเลย”

เห็นไหม นี่เบื้องหลังนะ ไม่ต้องเบื้องหน้า

แม้แต่เบื้องหลัง ยอมเสียสละชีวิตเพื่อให้ท่านอยู่ดำรงชีวิตต่อไปเลย แต่มันเป็นไปไม่ได้ แต่นี่เป็นความคิดในใจ มันเป็นความเคารพบูชาจากบุคคลที่หัวใจเป็นธรรม

เห็นไหม ท่านเจาะเอา เจาะเอานะ นี่พูดถึงว่าบุคคลที่จะประพฤติปฏิบัติได้

แล้วบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติไปอยู่กับท่าน ท่านก็เมตตา ท่านก็สงสาร ท่านรู้ว่ากิเลสเป็นอย่างไร เพราะท่านเผชิญกิเลสมาก่อน ท่านผ่านมาแต่ละบุคคลคนที่ ๑ คนที่ ๒ คนที่ ๓ คนที่ ๔ ท่านรู้จักหลานกิเลส ลูกกิเลส พ่อกิเลส ปู่กิเลส มันเป็นอย่างไร มันพลิกแพลงอย่างไร มันแสนเข็ญแค่ไหน แล้วท่านผ่านทะลุมาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา ท่านไม่รู้หรือ

แล้วไขว่คว้าหาเดื่อนอย่างนี้มันจะรู้ได้ มันเป็นอย่างไร มันเป็นอย่างไร แต่มันเป็นไปไ้ เป็นไปเพราะบุญวาสนา

นี่พูดถึงว่าอำนาจวาสนาของคนก่อน แล้วก็ย้อนกลับมาปฏิบัติ

ทีนี้เวลาปฏิบัติโดยทั่วไปๆ ปฏิบัติ ถ้ามันเป็นสมาธิก็เก่งแล้ว

ใช้ที่ว่าสมาธิๆ กันอยู่นี้ มันเป็นอย่างไร

ถ้าเป็นศีล สมาธิ ปัญญา สมาธินะ สมาธิแต่ละบุคคล เราจะฝึกหัดกว่าจะเป็นสมาธิได้ มันมากน้อยแค่ไหน แล้วถ้าเป็นสมาธิโดยข้อเท็จจริงมันมีความสุขไหม มีความสุข มันมหัศจรรย์

แต่โดยทั่วไป สมาธิๆ สมาธิอะไรของมึง เพราะอะไร เพราะมันทุกข์ โทกตัวเอง ตัวเองไม่เป็นอะไรเลย โมเมโชน มันชั่วหรือมันชั่ว

แต่ถ้าเป็นหลวงปู่มั่น ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ของเราต้องชั่ว ต้องชั่ว สมาธิเป็นสมาธิ เพราะถ้าเป็นสมาธิมันสุขสงบ มันร่มมันเย็นใจ ถ้าเป็นสมาธิมันสุขมันร่มมันเย็น มันเริ่มต้นวิปัสสนาได้ไง มันจะเริ่มต้นในการขุดคุ้ยค้นคว้าแสวงหาผลในใจของเราได้

แต่ถ้ามันทำสมาธิไม่เป็นนะ มันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นตรรกะ มันเป็นจินตนาการ แล้วจินตนาการมันจะจบลงที่ไหนล่ะ มันจินตนาการไปเรื่อยแปดพันเก้า นี่พูดถึงถ้าไม่มีวาสนา นะ ถ้าเป็นสมาธิจอมปลอม เพราะมันทุกข์ไง

คำว่า “ทุกข์” ไม่มีขอบเขต บุคคลถ้าพูดโทก ยังไปปดมดเท็จอยู่ มันจะทำความชั่ว ความชั่วที่เขาทำกันอยู่ ไม่ทำเลย เป็นไปไม่ได้ มันทำได้ทุกอย่าง คนเราถ้ามันทุกข์ จิต ถ้ามันทุกข์ สมาธิก็สมาธิจอมปลอม มันเอาสมาธิจริงๆ มาจากไหน มันไม่มีไง

แต่ถ้ามันมี เห็นไหม สมาธิก็คือสมาธิไง พอมีสมาธิแล้ว ถ้าทำสมาธิได้แล้วจะเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมอะไรไปหรือ

เทวดา อินทร์ พรหมมันอยู่ที่บุญที่บาป สมาธิมันเป็นสมาธิ ถ้าทำสมาธิแล้วเป็นสมาธิ ได้บุญไหม ได้บุญ เพราะอะไร เพราะสมาธิ สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ กามเทวิล เขาไปนอนบนพรหมได้ เขาระลึกได้ ระลึกการเกิดและการตายได้ ๔๐ ชาติ ย้อนอดีตอนาคตได้ ๔๐ ชาติ กามเทวิล ทำสมาธิมีความสามารถอย่างนี้ มีคุณวิเศษอย่างนี้ นี่ทำสมาธิ

สมาธิมันเป็นสมาธิ

จะบอกว่า พอทำสมาธิแล้วมันจะเกิดปัญญา มันจะมีปัญญา มันจะมีมรรคมีผล

ไม่ใช่ ไม่หรอก

สมาธิคือสมาธิ ปัญญาคือปัญญา

ในพระพุทธศาสนา ในสังคมของปัญญาชน ท่านบอกว่า ต้องสามัคคีธรรม ต้องมีความสามัคคี ต้องมีความรักใคร่ ต้องช่วยเหลือเจือจานกัน นี่เป็นประเพณีวัฒนธรรม สังคมที่ดีงาม เกิดในสภาพกรรมในสังคมที่ดีงาม จะมีความสุขความสงบ มีความดีงามมากมาย

ฉะนั้น ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันจะมรรคสามัคคี มรรคสามัคคี สติชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ ปัญญาชอบ สติชอบ มรรค ๘ ต้องสามัคคี

แล้วไปเอาที่ไหนมาสามัคคีล่ะ เพราะกูไม่รู้จักมันสักคน กูไม่รู้จักเลย สติเป็นอย่างไร สมาธิเป็นอย่างไร ความเพียรชอบเป็นอย่างไร แล้วจะเอาใครมาสามัคคีล่ะ

นี่ไง สังคมที่จะดีงาม เขาบอกว่า ต้องมีความสามัคคี ต้องรักใคร่กัน ต้องช่วยเหลือเจือจานกัน

ใช่ เพราะมันเป็นบุคคลธรรมดา บุคคลธรรมดา มันเกิดโดยบุญและบาป การกำเนิดในครรภ์ ในไข่ น้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ เขากำเนิดโดยบุญโดยกรรมของเขา มันเป็นคนธรรมดา แล้วบุคคลธรรมดาเกิดมาเป็นสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม สังคมอยู่ด้วยกันด้วยความรักความใคร่ สังคมอยู่ด้วยกันด้วยความดีงาม แต่มันดีงามแค่ไหนล่ะ

มันดีงามต่างคนต่างทัศนคติ ต่างมุมมอง ก็มีศีลมีธรรมขึ้นมาให้เป็นสิ่งเรียบร้อย ให้เป็นความสามัคคี แล้วทำสมาธิได้ เป็นคนดี ๆ แล้วสามัคคีอย่างไรล่ะ

มรรคสามัคคี อัญญาโกณฑัญญะไง สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น เขาเกิดมรรคเกิดผล เกิดอย่างไร เกิดจากการกระทำของเขา เขามีสติของเขา มีสติก็ทำสมาธิได้นี่ไง ทำสมาธิมันก็เป็นสมาธิ ถ้าเป็นสัมมาทิฐิความถูกต้องชอบธรรม สมาธิก็คือสมาธิ แต่สมาธิมีความสุขนะ นี่ไง สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แต่พระพุทธศาสนามันมหัศจรรย์ยิ่งกว่านั้น

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา แล้วปัญญามันเกิดอย่างไรล่ะ

เกิดจากการภาวนา เกิดจากปัจเจกตั้ง เกิดจากสันทิฎฐิโก จากการเห็นจริงในใจของตน ไม่ใช่เกิดจากตำรา ไม่ใช่เกิดจากการคาดเดา ไม่เกิดจากจินตนาการ ไม่เกิดจากใดๆทั้งสิ้น มัน

ต้องเกิดจากการภาวนา เกิดจากข้อเท็จจริง สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นแบบพระอัญญาโกณฑัญญะ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น สิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความชอบธรรม

แล้วมันชอบธรรม มันเอียงกระเทวี่ง ตังคปหานัง รู้ชั่วครั้งชั่วคราว รู้ทัศนคติ รู้ตาม มุมมองของตน ไม่รู้โดยรอบัง เพราะมันไม่มรรคสามัคคี ไม่สมุจเฉทปหาน นิโรธ ด้วยมรรค ๘ ขณะัง ถ้ามันเป็นจริงัง

เห็นใหม่ คำถาม คำถามมันติดสบาย ติดสุข

มันก็เป็นสมาธิัง ก็ดีแล้ว ถูกต้องชอบธรรมัง มันเป็นสมาธิ แต่เราต้องมีความชำนาญ

การทำสมาธิ ถ้าเป็นครูบาอาจารย์นะ เวลาหลวงตาพระมหาบัวัง เวลาจิตมันเสื่อม แก้ไขไม่เป็น เพราะอะไร เพราะปุณฺณ ไม่รู้เรื่องัง แต่พอท่านปฏิบัติเป็นของท่านแล้วนะ มันจะเสื่อมไปไหนวะ

ถ้าเราธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เรามีสติ เรามีคำบริกรรม เรามีการรักษา มันจะเสื่อมไป ไหน เพราะมันเกิดจากตรนัง เกิดจากบริกรรมพุทโธๆ เกิดจากคำบริกรรม

เหมือนคนออกกำลังกายเลย มึงไปวิ่งสิ เข้าวิ่งแม่งอยู่นั่นละ ดูซิ ร่างกายจะดีไหม เว้นไว้แต่ให้มันถูกนะ อย่าไปกระแทกจนเข้าเสียนะ ถ้ามันทำถูกต้องชอบธรรมมันต้องเกิด

ฉะนั้น ถ้าสมาธิ เราก็บริกรรมพุทโธ สัมมาทิฏฐิ เห็นถูกต้องชอบธรรม ธรรมทั้งหลาย มันมาแต่เหตุ ถ้าชำนาญในการเข้าและการออก มันจะชำนาญในการเข้าและการออก เห็นใหม่ จิตที่สูงกว่า ดิ่งจิตที่ต่ำกว่า

เราเป็นปุณฺณคนหนา เราปฏิบัติไม่เป็น แล้วเราเริ่มปฏิบัติ เราถึงไม่รู้ังว่าอะไรมันคือเหตุ อะไรมันคือผล อะไรมันคือการกระทำ ก็มัวมันอยู่อย่างนั้นละ แต่พอมัวมันก็สับสนลัง เป็นได้บางครั้งบางคราว เออ! ดีเว้ย

ก็จำความดีอันนี้ไว้สิ แล้วทำต่อไป ถ้าเหตุผลมันได้ มันก็จะดีอย่างนี้อีก พอดีบ่อยครั้ง เข้า ชำนาญเข้า ชำนาญในวสี ชำนาญในการเข้าและการออก มันก็ถูกต้องัง มันก็ดงามขึ้นมา นี่สมาธิ สมาธิคือสมาธิ

จะบอกว่า ทำสมาธิมันติดในความสุข ติดในความสบาย

เพราะมันมีสติมีปัญหา มันถึงพูดคำนี้ไง นี่พูดถึงผู้ถามเขาเขียนเอง แล้วเขาบอกเองนะ ว่ามันติดสบาย แล้วติดสบาย แล้วอยากได้อีก ทำอย่างไร ไปฟังเทศน์หลวงปู่สุวัจน์ ท่านบอกว่าการจะเข้าสมาธิมันมีอยู่ ๒ แบบ แบบหนึ่งคือฟุ้งซ่านก่อน ฟุ้งซ่านแล้วค่อยเข้าสมาธิ

นี่ฟุ้งซ่าน เวลามันคิดยากมากมาย เราก็พยายามแก้ไขมัน แก้ไขมัน เพราะว่าจริตนิสัยของคนที่มีมันชอบ มันติด มันติด ใจคนที่ไม่ชอบมันไม่สนใจ มันไม่เห็นติดเลย มันไปติดอย่างอื่น

มันติดแน่นนอน แต่ติดในแง่มุมใด ในกิเลสประเภทใด แล้วมันก็ต้องค่อยๆ แก้ไขของมันไป

ฉะนั้น เขาบอกอย่างที่ว่า ๒ มันมีสติดี แล้วมันมีสบายๆ แล้วเข้าสมาธิไป

มันก็แบบว่าจริตนิสัยของคน

นี่หลวงปู่สุวัจน์ท่านก็อธิบายในประสบการณ์ของท่าน

ที่นี้คำถามไง ถ้าหากเจอความสบาย หลังจากที่สติมันดีมากๆ ก่อนที่จะให้รวม จะต้องมีความมุมตัวอย่างใดมาช่วยเหลือเจือจาง จะให้มันก้าวหน้าผ่านไป

ฝึกหัดทำสมาธิของเรา ฝึกหัดบริกรรมพุทโธ อานาปานสติ ปัญญาอบรมสมาธิ เพราะถ้ามันเคยชินหรือกิเลสมันพองตัวแล้ว มันทำอะไรไม่ได้หรอก เราก็พยายามจะเอาชนะมันโดยสติปัญญาของเรา นี่คือนิยามปัญญาอบรมสมาธิ แล้วน้อมไปให้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันถึงจะเห็นกิเลส มันถึงจะเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง มันถึงจะเป็นการเจริญก้าวหน้าในการประพฤติปฏิบัติในแนวทางพระพุทธศาสนา ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนา

ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในพระพุทธศาสนา เพราะมีสติ สมาธิ ปัญญา เพราะมันมีสติ มันมีสมาธิ แล้วมันไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง

แต่โดยสามัญสำนึกโดยทั่วไป เขาไม่มีสมาธิ เขาเป็นปุถุชน ปุถุชนคนหนา คนหนา คนหยาบ คนไม่มีความละเอียดรอบคอบ แล้วไปนึกถึงสติปัฏฐาน ๔ นึกถึงสติปัฏฐาน ๔ มันเป็น

การจินตนาการ มันเป็นความรู้ความเห็นของเขา นั่นเป็นเรื่องของโลก เป็นเรื่องของสังคม เราไม่ต้องไปยุ่งกับเขา นั่นเรื่องของเขา

แต่ถ้าเป็นความจริงแบบคำถามไ

แล้วจะมีกรรมแเงใด ประเภทใด จะให้ก้าวผ่านไป

จะให้ก้าวผ่านสิ่งนี้ ชำนาญในวสี พอเรามีความชำนาญแล้วจบหมดเลย เหมือนนายช่าง แคฟังเสียงเครื่องยนต์เขารู้เลยมันชำรุดอะไร เพราะเขาชำนาญมาก

นี่เหมือนกัน ถ้าเราชำนาญในวสีคือเราชำนาญมาก สมาธิไม่เป็นอุปสรรคเลย สมาธิไม่เห็นเป็นอุปสรรคอะไรเลย แต่ถูกขันธ์สวัปปัสสนาไม่เป็น พระกรรมฐานตายตรงนี้หมดเลย

เพราะถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้นะ เห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง มันจะเห็นกิเลส พอเห็นกิเลสแล้ว

ถ้ามันเห็นกิเลสแล้วมันก็จับอะไรไม่ได้ เห็นคือเห็นไ

แต่เห็นแล้วจับต้องได้ เห็นแล้วมีความสามารถแยกแยะได้ นั่นถึงจะเป็นวิปัสสนา ถ้าเป็นวิปัสสนา ปัญญาที่เกิดขึ้นกับเรา สุขุมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา ชัดๆ ชัดมากๆ

แต่คนที่มันไม่รู้ๆ เพราะมันไม่เคยมีภาวนามยปัญญาไ มันถึงเอาปัญญามากองกันแล้วแยกออกเป็น ๓ สุตะ จินตะ ภาวนา อันนี้เป็นโลกียะ อันนี้เป็นโลกุตตระ

มันก็ปัญญาเดิมนั้นแหละ มันก็เป็นปัญญากองเก่าๆ นั้นแหละ มันเอามากองไว้แล้วมันมาแยกคัดประเภทของมันเอง แล้วมันก็อธิบายเป็นคั่งเป็นแคว ลิงหลับ ลิงหลับเลย แต่ไม่มีความจริง

แต่ถ้าจิตสงบแล้วเห็นสติปัฏฐาน ๔ แล้วใช้สติปัญญาแยกแยะนะ เออ! เพราะอะไร นี่คือประเภทของภาวนามยปัญญา อ้อ! ปัญญาอย่างนี้หรือ เฮ้ย! มันเกิดขึ้นมาได้ยังไงล่ะ ปัญญาอย่างนี้ ปัญญาอย่างนี้มันเกิดขึ้นมาจากภาวนา ปัญญาอย่างนี้มันเกิดจากพุทระ เกิดจากจิตที่สงบ เกิดจากจิตที่เป็นสัมมาสมาธิ

สัมมาสมาธิคือพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันเคลื่อนไปโดยปัญญาในตัวของมันนะ มันจะเกิดภาวนามยปัญญา พอมันเกิดภาวนามยปัญญา เพราะคนนี้เป็นเจ้าของ คนนี้เป็นผู้ประสบการณ์ มัน อ้อ! สุตะเป็นอย่างนั้นเว้ย อารมณ์อย่างนั้น

เราไม่เคยศึกษาหรือ เราไม่เคยใช้ปัญญาหรือ เราไม่เคยเล่าเรียนใช่ไหม สุตมยปัญญา จบดอกเตอร์ไป ศาสตราจารย์ไป จินตมยปัญญา นักวิทยาศาสตร์ที่เขาวิเคราะห์หิวใจของเขา นั่นวิเคราะห์หิวใจด้วยหน้าที่การงานของเขาอะ แต่นักเขียน ไอ้โฮ! ได้รางวัล ไอ้โฮ! เหมือนกัน นั่นก็จินตมยปัญญา โอ้! ผู้ชนะสิบทิศ ไอ้พวกคนเฒ่าคนแก่มันรอละเลยนะ ตีพิมพ์เมื่อไหร่ จินตมยปัญญา

เวลามันเกิดภาวนามยปัญญา มันไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ เลย ปัญญาล้วนๆ เกิดจากสัมมาสมาธิ เกิดจากจิตดวงนั้น เกิดจากสิ่งเป้าหมายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภนารื้อสัตว์ชนสัตว์ คือรื้อหัวใจของสัตว์ มันเกิดบนหัวใจ เกิดบนภวาสวะ มันเกิด ไอ้โฮ! อันนี้ต่างหากภาวนามยปัญญา อันนี้ที่ว่าโลกุตตระๆ เอ็งรู้จักหรือเปล่า

มันไม่เคยรู้ มันไม่เคยเห็น ถ้ามันรู้มันเห็นแล้วมันเรื่องธรรมดาไหม มันเรื่องธรรมดา สุตะเป็นอย่างนั้น จินตะเป็นอย่างนั้น นี่ภาวนา แต่คนมันไม่เคยมี มันไม่เคยมีภาวนามยปัญญา มันไม่เคยมี ไม่เคยเห็น มันก็เลยเอาปัญญามากองแล้วแบ่งกันนะ ร้อยแปดเลย

อันนี้คำถามถามว่า แล้วมันจะมีธรรมะแง่ใดล่ะที่จะทำให้หนูภาวนาดีขึ้น

มันอยู่ที่वासนา อยู่กับการขุดคุ้ย การจับประเด็นของเราไง ถ้าเราจับประเด็นในใจได้ เราตั้งแง่มุมได้ได้ มันก็จะเป็นประโยชน์กับเราไง

นี่พูดถึง ติตสมาธิ ติตสุข

มันเป็นเรื่องธรรมดา แต่ที่เราอยากพูด เพราะอะไร เพราะมันเป็นข้อเท็จจริงจากผู้ถามไง

แต่โดยทั่วไปเวลาถามมา เราตอบไป เขาจะบอกว่าเราเป็นคนพาล เทียบว่า เทียบติ เทียบเตียนคนนั้นคนนี้ไง

แต่นี้เขียนมาเองเลย ติตสบาย ติตสุข ติตสมาธิไป แล้วจะทำอย่างไรให้มันก้าวหน้า

ก้าวหน้าก็ทำให้มันชำนาญ รักษามันได้ ควบคุมดูแลได้ แล้วถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ มัน
 ก็จะเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาในพระพุทธศาสนา ปัญญาแบบในวงกรรมฐานจากหลวงปู่
 เสาร์ หลวงปู่มั่น ทาน ศีล ภาวนา ศีล สมาธิ ปัญญา โลภียะ โลกุตตระ โลกกับธรรม สัจจะ
 ความจริงมันชัดเจนในตัวของมัน เหวี่ยง